จดหมายเปิดผนึกและข้อเสนอถึงรัฐบาล เศรษฐา ทวีสิน
“ทบทวนกระบวนการและร่างแผน PDP2024 ที่ไม่มั่นคง แพง และไม่นำประเทศสู่การบรรลุเป้าหมาย Net zero”

และขอเชิญทุกภาคส่วนร่วมลงชื่อเพื่อให้รัฐบาลทบทวน “กระบวนการและร่างแผน PDP 2024”

โดย เครือข่ายเพื่อพลังงานที่ยุติธรรมสำหรับทุกคน

ในปี 2024 นี้ นับเป็นช่วงเวลาสำคัญที่อาจเป็นโอกาสสุดท้ายที่จะทำให้ประเทศไทย สามารถบรรลุเป้าหมายความเป็นกลางทางคาร์บอนตามที่ได้ผู้นำของประเทศได้ให้คำมั่นกับประชาคมโลก เมื่อทั่วโลกกำลังมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน เราจึงเลี่ยงไม่ได้ที่จะมุ่งหน้าสู่การเปลี่ยนผ่านครั้งนี้ไปด้วยการกำหนดนโยบายและความพร้อมจากรัฐบาล ให้การตั้งเป้าหมายการลดคาร์บอนในภาคพลังงานเข้มข้นขึ้นและเริ่มต้นทันที

แผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศ หรือ PDP เป็นแผนระยะยาว 15-20 ปี ที่วางทิศทางการผลิตไฟฟ้าของไทย และเป็น 1 ใน 5 แผนพลังงานภายใต้กรอบแผนพลังงานชาติ (National Energy Plan) ที่กำกับทิศทางการพัฒนานโยบายพลังงานของประเทศ ร่วมกับ แผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก (AEDP) แผนอนุรักษ์พลังงาน (EEP) แผนบริหารจัดการก๊าซธรรมชาติ (Gas Plan) และ แผนบริหารจัดการน้ำมันเชื้อเพลิง (Oil Plan)

เดือนมิถุนายน 2567 ที่ผ่านมา สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน (สนพ.) ได้จัดกระบวนการรับฟังความคิดเห็นร่างแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย พ.ศ. 2567-2580 โดยไม่มีการเปิดเผยเนื้อหาฉบับเต็มเกี่ยวกับร่าง PDP 2024 ให้แก่สาธารณชนรับรู้ ก่อนวันรับฟังความคิดเห็น เปิดเผยเพียงเอกสารการนำเสนอ อีกทั้งกระบวนการรับฟังใช้เวลาเพียง 12 วัน และจำกัดการมีส่วนร่วมของประชาชนเพียงช่องทางออนไลน์ ซึ่งไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ถูกบัญญัติรับรองไว้ทั้งในกฎหมายและรัฐธรรมนูญ

สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน ผู้รับผิดชอบการร่างแผน PDP ได้ นำเสนอหลักการสำคัญในการจัดทำแผน PDP2024 ไว้ 3 ประการ คือ (1) ให้ประเทศมีความมั่นคงของระบบไฟฟ้า (Security) (2) ให้ต้นทุนค่าไฟฟ้าอยู่ในระดับที่เหมาะสม (Economy) และ (3) ให้ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (Ecology)

แต่จาก**การพยากรณ์ความต้องการไฟฟ้าในอนาคต** ที่ได้มาจากผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ประชากร กิจกรรมทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีต่างๆ ล้วนแล้วแต่มีปัญหาในการคาดการณ์ ที่ใช้ข้อมูลเก่า

ไม่ทันสถานการณ์ และหวังผลให้เกิดการคาดการณ์ความต้องการใช้ไฟสูงเกินอย่างที่ควรจะเป็น และยังไม่หักลบการใช้ไฟฟ้าที่เกิดจากมาตรการการซื้อขายไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียนในรูปแบบการทำสัญญาซื้อขายพลังงานไฟฟ้าได้โดยตรง (Direct Power Purchase Agreement: Direct PPA) ที่รัฐบาลผลักดันให้มีการใช้งานตามความต้องการของนักลงทุนต่างชาติ

และทั้งหมดนี้ จะนำมาสู่ร่างแผน PDP ที่มีปัญหาหลัก 3 ข้อ คือ
“ไม่มั่นคง แพง และไม่นำประเทศสู่การบรรลุเป้าหมาย Net zero”

(1) ระบบไฟฟ้าของประเทศไม่มั่นคง (unsecure)

ในร่างแผน PDP 2024 ระบบไฟฟ้าของประเทศไทยยังพึ่งพาแหล่งพลังงานจากต่างประเทศ ทั้งเชื้อเพลิงและพลังงานไฟฟ้า คือ การนำเข้า LNG สำหรับก๊าซธรรมชาติและไฟฟ้าจากเขื่อนในลาวเป็นหลัก

ประเทศไทยผลิตไฟฟ้าจากการใช้ก๊าซธรรมชาติสูงถึง 58% (ปี 2566) ร่างแผน PDP และ Gas Plan วางแผนนำเข้า LNG ในช่วงปลายแผนสูงถึง 43% ซึ่งราคาของ LNG ในตลาดโลกมีความผันผวนสูงจากสงครามรัสเซีย-ยูเครนที่ผ่านมา และในอนาคต ความเสี่ยงด้านภูมิรัฐศาสตร์ ยิ่งทำให้ประเทศไทยต้องแบกรับความเสี่ยงในด้านราคาที่ไม่แน่นอน

ด้านการพึ่งพาการผลิตไฟฟ้าจากเขื่อนในประเทศลาว อาจพาประเทศไทยให้เสี่ยงต่อความมั่นคงทางพลังงาน จากการผลิตที่ไม่เป็นไปตามคาด สืบเนื่องจากปัญหาภัยแล้งและการเปลี่ยนแปลงของปริมาณน้ำในแม่น้ำโขง

ข้อมูลในปี 2566-2567 การผลิตไฟฟ้าจากเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำในลาวต่ำกว่าเป้าหมายถึง 20% ยิ่งไปกว่านั้น สัญญาซื้อขายไฟฟ้าระหว่างรัฐและผู้ผลิตเอกชนไม่ได้ระบุถึงการรับผิดชอบในกรณีที่ผลิตไฟฟ้าไม่ได้ตามเป้าหมาย ทำให้ประชาชนต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายในการสร้างโรงไฟฟ้าสำรองและการสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติที่เกิดจากการสร้างเขื่อน

(2) ต้นทุนค่าไฟฟ้า (Economy) แพงต่อเนื่องและย้อนกลับมาแก้ยาก

ที่ผ่านมา ประเทศไทยเผชิญกับปัญหากำลังการผลิตไฟฟ้าล้นเกิน โดยปัจจุบันไฟฟ้าสำรองมากกว่า 20,000 เมกะวัตต์ เป็นผลมาจากการทำสัญญาซื้อขายไฟฟ้าระหว่างรัฐและผู้ผลิตเอกชน ซึ่งกำหนดให้รัฐต้องจ่ายเงินให้กับโรงไฟฟ้าไม่ว่าจะเดินเครื่องหรือไม่ก็ตาม ทำให้เกิดต้นทุนค่าไฟฟ้าเกินความจำเป็น

ร่าง PDP2024 ที่คาดการณ์ความต้องการไฟฟ้าสูงเกินจริงอย่างที่ทำมาโดยตลอด ทำให้มีแผนสร้างโรงไฟฟ้าเพิ่มขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการที่คาดคะเนไว้สูงเกินไป ท้ายที่สุด ต้นทุนในการสร้าง

โรงไฟฟ้าเหล่านี้จะถูกส่งผ่านมายังค่าไฟฟ้าของประชาชน ทำให้ค่าไฟฟ้าเพิ่มสูงขึ้นในอนาคตและยากต่อการแก้ไข

ในร่างแผน PDP มีการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานและโครงการขนาดใหญ่มีค่าใช้จ่ายสูงมหาศาลจำนวนมาก เช่น

- วางแผนสร้างโรงไฟฟ้าก๊าซขนาดใหญ่ 8 โรง รวมกำลังการผลิต 6,300 เมกะวัตต์
- การสร้างท่าเทียบเรือก๊าซ LNG สำหรับการก๊าซที่ต้องนำเข้า ที่ใช้เงินลงทุนกว่า 66,000 ล้านบาท
- การเพิ่มสัดส่วนไฮโดรเจนเพื่อผสมกับก๊าซธรรมชาติในโรงไฟฟ้า แม้ว่าจะช่วยลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ แต่ก็ทำให้ต้นทุนการผลิตไฟฟ้าเพิ่มขึ้น
- ต้นทุนของโรงไฟฟ้าพลังงานนิวเคลียร์ซึ่งยังคงสูงกว่าพลังงานหมุนเวียนประเภทอื่น
- เทคโนโลยีการจับคาร์บอนที่มีต้นทุนสูงกว่า 100,000 ล้านบาท

การลงทุนเหล่านี้เกือบทั้งหมดเป็นการลงทุนระยะยาว โดยเฉพาะในโครงสร้างพื้นฐานสำหรับพลังงานฟอสซิล ซึ่งจะกลายเป็นต้นทุนเสื่อมค่าตามทิศทางโลกสีเขียว การลงทุนในพลังงานฟอสซิลไม่เพียงแต่เพิ่มค่าไฟฟ้าของประชาชน แต่ยังเป็นภาระผูกพันระยะยาวที่จะเพิ่มต้นทุนของประเทศ โดยเฉพาะต้นทุนที่แพงที่สุดสำหรับประเทศ คือ การทำลายขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

(3) ไม่นำประเทศสู่การบรรลุเป้าหมาย Net zero

อดีตนายกรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ประกาศเป้าหมายให้ประเทศไทยบรรลุ Carbon Neutrality ภายในปี 2050 และ Net Zero ภายในปี 2065 อย่างไรก็ตาม ร่างแผน PDP ฉบับปัจจุบันนี้กลับขัดแย้งกับเป้าหมายดังกล่าวอย่างชัดเจน เนื่องจากร่างแผน PDP ฉบับนี้ยังคงพึ่งพาเชื้อเพลิงฟอสซิลและถ่านหินรวมสูงถึง 48% ผลการศึกษาหลายชิ้นพบว่า ประเทศไทยจะบรรลุเป้าหมายความเป็นกลางทางคาร์บอนได้ สัดส่วนของก๊าซธรรมชาติที่ใช้ในการผลิตไฟฟ้าจะต้องลดลงเหลือน้อยกว่าร้อยละ 20 ในปี 2050

พลังงานที่ร่างแผน PDP ฉบับนี้อ้างว่าเป็นพลังงานสะอาด เช่น พลังงานน้ำจากเขื่อนและพลังงานนิวเคลียร์ ยังไม่สามารถถือว่าเป็นพลังงานสะอาดอย่างแท้จริง เนื่องจากการสร้างเขื่อนขนาดใหญ่ก่อให้เกิดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมมหาศาล และพลังงานนิวเคลียร์มีความเสี่ยงสูงและมีต้นทุนการจัดการของเสียที่สูง ซึ่งโครงการขนาดใหญ่เหล่านี้จะสร้างผลกระทบต่อระบบนิเวศ ความหลากหลายทางชีวภาพ ความมั่นคงอาหาร และวิถีชุมชนทั้งในประเทศและภูมิภาคอันประเมินค่ามิได้

ที่สำคัญ แผน PDP ฉบับนี้ยังไม่ได้กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในการใช้พลังงานหมุนเวียน โดยเฉพาะการเปิดโอกาสให้พลังงานแสงอาทิตย์จากแผงโซลาร์บนหลังคาที่มีศักยภาพสูงแต่ยังมีสัดส่วนในแผนไม่

เพียงพอ การเพิ่มสัดส่วนพลังงานหมุนเวียนเหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้ประเทศไทยสามารถบรรลุเป้าหมาย Carbon Neutrality และ Net Zero ได้ตามที่ประกาศไว้

ข้อเสนอถึง ร่างแผน PDP 2024

จากกระบวนการรับฟังความเห็น ที่ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ถูกบัญญัติรับรองไว้ทั้งในกฎหมายและรัฐธรรมนูญ จึงขอเรียกร้องให้รัฐบาลทบทวนร่างแผน PDP ฉบับนี้ และเปิดให้มีกระบวนการรับฟังความเห็นที่รอบด้านอย่างแท้จริง ทั้งในมุมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และประชาชนในพื้นที่ทั่วทุกภูมิภาค เพื่อให้ได้ร่างแผน PDP ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงของโลก ให้ประเทศไทยต้องยืนหยัดในเส้นทางสู่ความยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ไม่ยอมให้อนาคตประเทศและสิ่งแวดล้อมถูกทำลายไปเพราะร่างแผน PDP ที่ผิดพลาดมาตลอดกว่าสองทศวรรษที่ผ่านมา

จากกระบวนการที่ปิดกั้นนำมาสู่ปัญหา “ ไม่มั่นคง แพง และไม่นำประเทศสู่การบรรลุเป้าหมาย Net zero” ที่จะส่งผลกระทบต่อ ภาระของประชาชน และอนาคตของประเทศ จึงนำมาสู่ 5 ข้อเสนอต่อการแก้ไขร่าง PDP 2024 ดังนี้

(1) ให้คำนึงถึงแผนการลดคาร์บอนในภาคพลังงานเป็นเป้าหมายในการออกแบบ เพื่อให้บรรลุ Carbon Neutrality ภายในปี 2050 และ Net Zero Emission ภายในปี 2065 เนื่องจากการผลิตไฟฟ้าด้วยพลังงานหมุนเวียนเป็นองค์ประกอบสำคัญของการลดคาร์บอนไดออกไซด์ของประเทศ

(2) ใช้พลังงานหมุนเวียนภายในประเทศให้เต็มศักยภาพ เพื่อลดการพึ่งพาพลังงานจากการนำเข้า รักษาความมั่นคงทางพลังงาน พึ่งพาตนเอง และสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน

(3) เพิ่มความยืดหยุ่นในระบบไฟฟ้า เพื่อรองรับการขึ้นของพลังงานหมุนเวียน ทั้งการทำสัญญาซื้อขายและการนำเทคโนโลยีระบบกักเก็บพลังงานและการบริหารจัดการแบบกระจายศูนย์มาใช้ เช่น การมีระบบกักเก็บพลังงานแบบสูบกลับติดตั้งครบทุกเขื่อนที่มีศักยภาพ

(4) เลิกใช้ถ่านหิน ภายในปี พ.ศ. 2570 เนื่องจากสร้างภาระทางสิ่งแวดล้อมสูงกว่าพลังงานชนิดอื่น หยุดสร้างโรงไฟฟ้าฟอสซิลใหม่ เพื่อไม่ให้ซ้ำเติมปัญหาค่าความพร้อมจ่ายที่เป็นภาระต้นทุนค่าไฟฟ้าดังเช่นที่ผ่านมาในอดีต และระงับการสร้างท่าเรือ LNG แห่งที่ 3 ที่ไม่มีความจำเป็นและจะผูกพันเป็นภาระค่าไฟในอนาคต

(5) เตรียมความพร้อมสำหรับการซื้อขายไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียน เปิดโอกาสให้บุคคลที่สามสามารถขอใช้บริการระบบโครงข่ายไฟฟ้า (Third Party Access: TPA) ได้อย่างเต็มที่

ทั้งนี้ ขอเชิญชวนผู้ที่เห็นด้วยกับจดหมายเปิดผนึกและข้อเสนอ ร่วมลงชื่อ พร้อมกับนักวิชาการ นักธุรกิจเอกชน และภาคสังคม 24 ชื่อแรกนี้ (รายชื่อเรียงลำดับตามตัวอักษร)

กรรณิการ์ กิจติเวชกุล	ผู้ดำเนินรายการ ‘เช้าทันโลก’ FM96.5
ดร.กฤษฎา บุญชัย	เลขาธิการ สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา
รศ.ดร.ชาลี เจริญลาภนพรัตน์	อาจารย์ สถาบันเทคโนโลยีนานาชาติสิรินธร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ธนิสร์ วีระศักดิ์วงศ์	นักเขียนการ์ตูนอิสระ
ธารา บัวคำศรี	ผู้อำนวยการ กรีนพีซ ประเทศไทย
รศ.ดร.นิพนธ์ พัวพงศกร	นักวิชาการเกียรติคุณ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
นที สิทธิประศาสน์	ประธานกลุ่มอุตสาหกรรมพลังงานหมุนเวียน กลุ่มอุตสาหกรรมพลังงานหมุนเวียน สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
รศ.ดร.ประจักษ์ ก้องกีรติ	อาจารย์ คณะรัฐศาสตร์ ธรรมศาสตร์
ผศ.ประสาท มีแต้ม	กรรมการนโยบาย สภาองค์กรของผู้บริโภค
พีระพงษ์ เตชะทัตตานนท์	นักจัดการด้านข้อมูลและสื่อสารความรู้ ดาต้าแฮทช
รศ.รุจน์ โกมลบุตร	อาจารย์ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ดร.สรณรัชฎ์ กาญจนะวณิชย์	ผู้ก่อตั้ง ทุ่งน้ำนูนีนอย
สฤณี อาชวานันทกุล	ผู้อำนวยการ Climate Finance Network Thailand

สารี อ๋องสมหวัง	เลขาธิการ สำนักงานสภาองค์กรของผู้บริโภค
สุภาภรณ์ มาลัยลอย	ผู้จัดการ มูลนิธินิติธรรมสิ่งแวดล้อม (EnLAW)
นายแพทย์ สุภัทร ฮาสุวรรณกิจ	มูลนิธิภาคใต้สีเขียว
ยุทธนา บุญอ้อม	ประชาชน
วันชัย ตันติวิทยาพิทักษ์	นักเขียน ทุ่งน้ำนูนีนอย
วีรพร นิติประภา	นักเขียน
วีระเดช เตชะไพบูลย์	นายกสมาคม สมาคมพลังงานหมุนเวียนไทย (อาร์อี100)
อธึกกิต แสวงสุข (ใบตองแห้ง)	สื่อมวลชน
ศ.ดร.อภิวัฒน์ รัตนวราหะ	อาจารย์คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อาทิตย์ เวชกิจ	อนุกรรมาธิการ ศึกษาการปรับโครงสร้างราคาพลังงานไฟฟ้า คณะกรรมาธิการพลังงาน สภาผู้แทนราษฎร
รศ.ดร. อดิศร์ อิศรางกูร ณ อยุธยา	ที่ปรึกษา นโยบายทรัพยากรธรรมชาติและการลดก๊าซเรือนกระจก สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย